

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2015-05-29

Närvarande: F.d. justitieråden Susanne Billum och Per Virdesten samt justitierådet Anita Saldén Enérus.

Europeisk skyddsorder

Enligt en lagrådsremiss den 18 maj 2015 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om europeisk skyddsorder,
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Karl Magnus Sjögren.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om europeisk skyddsorder

2 kap. 2 §

I paragrafen anges att en europeisk skyddsorder gäller omedelbart om inte annat bestäms. En formulering av detta slag innebär normalt att ett beslut kan verkställas direkt eller utövar sin rättsverkan omedelbart även om det inte vunnit laga kraft (jfr 4 § andra stycket lagen

/1988:688/ om kontaktförbud samt 3 kap. 7 § i lagförslaget). Ett beslut om att utfärda en europeisk skyddsorder innebär emellertid endast att ordern ska sändas till en annan medlemsstat som därefter har att ta ställning till om och hur den ska verkställas. Enligt Lagrådets mening kan den valda formuleringen leda till missuppfattningen att ordern i sig utövar rättsverkningar av det slag som regleras i lagen om kontaktförbud. Bestämmelsen bör därför – om den behövs - formuleras på annat sätt.

2 kap. 7 §

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska åklagaren utan dröjsmål ändra den europeiska skyddsordern om det kontaktförbud som ligger till grund för skyddsordern ändras. Av författningskommentaren framgår att bestämmelsen även avses omfatta det fallet att ett kontaktförbud förlängs enligt 4 § lagen om kontaktförbud. Den angivna paragrafen i lagen om kontaktförbud uppställer dock särskilda begränsningar i fråga om förlängning (4 § tredje stycket) och begreppet ändring förekommer inte. Lagrådet anser därför inte att begreppet ändring i den föreslagna bestämmelsen kan tolkas som att det omfattar förlängning av kontaktförbud (jfr även art. 13.1 a i direktivet, där förlängning nämns vid sidan av ändring).

I praxis har vidare ett beslut om förlängning av ett kontaktförbud behandlats som ett nytt sådant förbud. Enligt Lagrådets mening finns mycket som talar för att en europeisk skyddsorder som grundar sig på ett kontaktförbud bör behandlas på motsvarande sätt. Det skulle innebära att om förlängning beslutas av ett underliggande kontaktförbud ska en ny europeisk skyddsorder utfärdas. Direktivet synes dock inte kräva detta. Frågan bör övervägas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

3 kap. 2 §

I paragrafen regleras hur ett ärende om erkännande och verkställighet i Sverige av en europeisk skyddsorder som utfärdats i en annan stat i Europeiska unionen ska inledas. En europeisk skyddsorder som utfärdats i en annan medlemsstat ska sändas direkt till "behörig åklagare" i Sverige. Information om vem som är behörig åklagare i Sverige i de enskilda fallen avses bli tillgänglig för medlemsstaterna genom information till medlemsstaterna från kommissionen. Detta i sin tur bygger på att medlemsstaterna lämnar information om detta till kommissionen enligt artikel 3 i det aktuella direktivet.

Det kan sättas i fråga om det är lämpligt och möjligt att på detta sätt i förväg bestämma vilken åklagare som i varje enskilt fall ska vara behörig att ta emot den europeiska skyddsordern. Lämpligheten i den valda lösningen kan behöva övervägas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

3 kap. 4 §

I paragrafen anges de omständigheter som medför att en europeisk skyddsorder inte ska erkännas i Sverige. Det anges bl.a. att en europeisk skyddsorder inte får erkännas i Sverige om den som skyddsordern gäller mot inte hade fyllt 15 år när beslutet om skyddsåtgärden meddelades.

Motsvarande svenska regler om skyddsåtgärder finns i lagen (1988:688) om kontaktförbud. Den lagen innehåller inte någon åldersgräns för meddelande av kontaktförbud. Mot bakgrund av den stora likheten mellan de två lagarna bör, enligt Lagrådets mening, inte lagen om europeisk skyddsorder innehålla någon ålders-

gräns som krav för att en europeisk skyddsorder ska kunna erkännas.

3 kap. 10 §

I paragrafen föreskrivs att vad som sägs om kontaktförbud i andra lagar eller författningar än i lagen (1988:688) om kontaktförbud ska även gälla förbud enligt 5 §. Syftet är att bestämmelser i lag eller annan författning som i olika avseende gäller kontaktförbud även ska komma att gälla för beslut om erkännande och verkställighet av en europeisk skyddsorder. I författningskommentaren nämns att avsikten är att bestämmelserna om registrering i lagen (1998:620) om belastningsregister och fristbestämmelsen i 2 § andra stycket 2 lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid ska tillämpas på beslut om verkställighet av en europeisk skyddsorder på motsvarande sätt som för kontaktförbud. När det gäller kontaktförbud har en bestämmelse om registrering i belastningsregistret tagits in i 3 § 5 lagen om belastningsregister och en fristbestämmelse för sammanträde i ärende om kontaktförbud avseende gemensam bostad i 2 § andra stycket 2 lagen om beräkning av lagstadgad. Termen kontaktförbud, som inte är entydig, finns också i ett stort antal andra lagar och förordningar. En del av dessa hänvisningar synes inte vara relevanta för verkställighet av en europeisk skyddsorder. Om motsvarande ska gälla vid beslut om verkställighet av en europeisk skyddsorder som gäller för kontaktförbud enligt lagen om kontaktförbud bör det enligt Lagrådets mening i stället tas in bestämmelser härom i respektive lag eller förordning på motsvarande sätt som gäller för kontaktförbud.

Om det vid den fortsatta beredningen bedöms att paragrafen behövs bör den begränsas till att avse lag eller förordning. Begreppet författning, som omfattar även myndighetsföreskrifter, är olämpligt att använda i en bestämmelse av detta slag.

3 kap. 13 §

Paragrafen anger under vilka förutsättningar som ett beslut om verkställighet ska upphävas. Detta gäller bl.a. om den som skyddsordern är avsedd att skydda inte uppehåller sig i Sverige. Av författningskommentaren framgår emellertid att det i de enskilda fallen ska göras en bedömning av om beslutet bör upphävas. Sålunda anges att ett beslut inte bör upphävas om t.ex. personen är på väg att återvända till Sverige efter en kort vistelse någon annanstans.

Om det är meningen att åklagaren ska kunna göra en bedömning av om ett beslut om verkställighet bör upphävas måste paragrafen formuleras om så att det klart framgår.

Övergångsbestämmelserna

Enligt övergångsbestämmelsen, punkt 2, tillämpas inte lagen i förhållande till en annan medlemsstat i Europeiska unionen som inte har genomfört Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/99/EU av den 13 december 2011 om den Europeiska skyddsordern. I författningskommentaren till övergångsbestämmelsen uttalas att lagen inte ska tillämpas i förhållande till en medlemsstat som vid ikraftträdandet inte har genomfört direktivet. Av bestämmelsen framgår dock inte att den bara tar sikte på sådana medlemsstater som vid en viss tidpunkt inte har genomfört direktivet. Om avsikten är att bestämmelsen ska ha den innebörden bör tidpunkten framgå av bestämmelsen. Om syftet med bestämmelsen emellertid är att klargöra att lagen inte ska tillämpas i förhållande till en medlemsstat som inte har genomfört direktivet, även om lagen i och för sig kan bli tillämplig senare om direktivet genomförts, bör bestämmelsen inte utformas som en övergångsbestämmelse. Syftet med bestämmelsen är i sådant fall att avgränsa lagens tillämpningsområde. Den är således av samma

dignitet som bestämmelserna i 1 kap. 2 §. Lagrådet föreslår att bestämmelsen i sådant fall tas in i första stycket i denna paragraf.

Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.